

פנינים מתורת רבינו הגאון
רבי רב הבהו
קרק שליט"א
עידה"ק טבריה ת"י

בלק
גליון 61 | תשפ"א

היכן מרומז כאן, דווקא מצוות שלושה רגלים, וכי דומים זל"ז רק משום שמספרם זהה.

אלא נראה לבאר, דהלא בשלושה רגלים איכא מצוות 'ראייה', ומצוות ראייה חלוקה משאר מצוות דמצוותה אינה ההימצאות בעזרה, כי אם ההליכה ברגליו לירושלים, ולהכנס לעזרה. ומהאי טעמא פטור חגור וזקן וחולה שאינו יכול לעלות ברגליו. וז"ל הרמב"ם (פ"ב מהל' חגיגה ה"א) "ונאמר בעלותך ליראות את פני ה', מי שיכול לעלות ברגליו, להוציא חגר וחולה וזקן וענוג", ע"כ.

וא"כ שפיר מרומז כאן, מצוות שלושה רגלים, דאומר לו מלאך ה', לא תצליח בהליכה ברגלך לדבר עבירה, לעקור אומה ההולכת ברגליה דייקא, לדברי מצווה.

לו יש חרב פידי כי עתה הורגתיך

וכבר ידועה הקושיא וכי חרב חסר לו, והלא הוא בדרכו להשמיד אומה שלימה בפיו הטמא, ומה זקוק לחרב בכדי להרוג את אתונו.

ובאמת ביסוד הדברים, יש להתבונן, דבלעם הולך עתה, להפך את היוצרות, בדרכו לקלל את עם ישראל בפיו, דהיינו משתמש בכוחם של עם ישראל, שכוחם בפיהם, שהרי 'הקול קול יעקב', ועוד כדכתיב (ישעיה מ"א, יד), "אל תיראי תולעת יעקב", ואמרו (תנחומא בשלח ט'), ושחר טוב תהלים כ"ב), מה תולעת אין כוחה אלא בפה, כך יעקב אין כוחו אלא בפה.

ודבר זה הוא היפוך היצירה, להשתמש בפה, וכמו שבעל חי ידבר, כידוע שארבעה יסודי הבריאה הם, דומם, צומח, חי, מדבר, ועל כולם הם כלל ישראל.

שפה לנאמנים

פניני משא ומתן עם רבינו
בל תלין במתבייש לתבוע,
וברמיזה.

שאל אחד מבעלי העסקים בעיר המעסיק פועלים רבים את רבינו מאחר ותחת ידו ישנם עובדים, שאינם תובעים בפה מלא את שכרם מחוסר נעימות, אבל הוא עצמו יודע בבירור, שזקוקים לשכר כאוויר לנשימה, האם בכה"ג עובר

המשך בעמוד הבא

פנה לי כזה שבעה מזבחת והכן לי כזה שבעה פרים ושבעה אילים

על פסוק זה דרשו חז"ל (סוטה מ"ז ע"א) "אמר ר' חנינא, בשביל ארבעים ושנים קרבנות, שהקריב בלק מלך מואב, הובקעו מירושלם ארבעים ושנים ילדים". ע"כ. דהיינו אותם מ"ב נערים שהתגרו באלישע הנביא, ונהרגו ע"י הדובים.

ולכאורה צריך להבין, מה הקשר והשייכות בין 'בלק', ומ"ב קרבנותיו, לבין מיתתם של אותם מ"ב נערים, והלא אותם נערים בדין הגיעה להם מיתה, על כך שהתגרו בנביא אלישע וחירפוהו.

אלא הביאור הוא כך דבלעם באמת היה בעל כוחות גדולים מאוד לקלל, ומה שלא הצליח כאן לקלל את בני"י הוא משום "וירא את העם שוכן לשבטיו", שכלל ישראל התנהגו בקדושה, וע"י כך זכו ל"מה טובו אהליך יעקב, משכנותיך ישראל", דהיינו השראת השכינה בתוכם. ומצוות אלו הם שהגינו עליהם, מפני קללותיו של בלעם הרשע.

משא"כ אותם נערים דרשו חז"ל (שם מ"ו ע"ב) מאי נערים, שמנוערים מן המצוות, על כן ברגע שאין להם את ההגנה הרוחנית של הקדושה שתגן בעדם, התעוררה אותה קללה של בלעם שלא יכולה לחול על מי שמתנהג בדרך התורה ובקדושה, אמנם מי שהנביא מעיד עליו שהוא "מנוער מן המצוות", שוב אין מי שיעצור בעד המשחית.

ותאמר לבלעם מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלש רגלים

וברש"י פירש, זה שלש רגלים. רמז לו אתה מבקש לעקור אומה החוגגת שלש רגלים בשנה. ע"כ. ויש להבין

תיכף לאלתר, נשתתקה האתון, וכמובא ברש"י שם, שהרגה המלאך באותה שעה, שהרי אם הבריאה חוזרת לטבעה, שוב אין יכולה האתון לדבר.

ועפ"ז יש לבאר, ביאור הפסוק (במדבר ל"א ח') 'ואת בלעם בן בעור הרגו לפי חרב', דהיינו אחר שירד מגדלותו, והוכח שכבר אין כוחו בפה, הרגוהו כדינו של עשיו בחרב.

וכשבא בלעם להשתמש בכח הדיבור הרוחני השייך לעם ישראל בלבד, הרי הוא משנה בכך טבע הבריאה גם את "החי" שהופך ל"מדבר", וזו האתון שמתחילה לדבר.

וכשרואה בלעם דבר זה, מזדעזע כולו, ואומר לאתון, איני ח"ו משתמש בכח הפה, רק לו יש חרב בידי אני הורגך, וחוזר אני למקומי הטבעי, והוא 'ידים ידי עשו', וממילא

עצת רבינו להורים לילדים בגיל ההתבגרות

(א.ה. לאחר שבגיליון הקודם מס' 60 חוקת הבאנו אודות הנהגתו הפלאית של רבינו לקרב בחורי ישראל אשר סטו מעט מדרך הישר, ורוצים להתחזק ולקבל קבלות טובות ע"ע, ורבינו יוצא מגדרו כדי לקרבם ולחבבם. הגיעו למערכת כמה וכמה בקשות ופניות שנביא דוגמאות לכך ממעשים שהיו, עם רבינו שליט"א ואותם בחורים).

ואדהכי נזכרנו שבשבוע זה, במוצש"ק חוקת, בפניא דמעלי צפרא לערך 4.50 שהינו בחדרו של רבינו, וישב שם אחד ממקורביו ואמר לרבינו כך: היום בזמנים אלו ישנה בעיה רוחת אצל בני הנעורים, שאינם מסוגלים לקום בבוקר ממיטתם ונשארים במיטה עד סמוך לחצות היום, מה מוטל על ההורים לעשות בכגון דא, והשיב רבינו על אתר, קודם כל, אין זה בעיה רק אצל בני הנעורים, גם אני בגילי קשה לי לקום, ואני מוטל במיטה עד חצות היום רח"ל, תתפלל עלי שאעשה תשובה.

[כאן יש להוסיף על ההנהגה הפלאית של רבינו שלא נתפס בשכל בר אנוש כיצד הוא מסוגל לישון בכל המעל"ע דקות ספורות, וממש לרגעים תבחננו, וכבר היה מעשה ששהינו לילה שלם עם רבינו, בבארה של מרים, וכשהאיר עלוה"ש בא להניח תפילין, והבטנו אחר דקדוקי הרבים בהנחת התפילין, וכשראה שאנו מתבוננים בו אמר בתמיהה וכי מעודכם לא ראיתם סוס מניח תפילין, נענה חכ"א מחו"ר המכון ואמר לרבינו "אכן הרב יושן כשנת הסוס, שהיא שיתין נשמין כדוד המלך"].

ושנית כל, העיצה היעוצה בכגון דא היא, להראות דוגמא חזקה בבית, כשההורים קמים בבוקר בזריזות, וזה מה שישפיע על אותם בחורים ונערים, ואפילו אם זה נראה כרגע שאין זה משפיע, הרי שיעבור זמן מה וזה יחקק בעצמותיהם וישפיע עליהם.

לע"נ היקר באדם אשר מסר נפשו להצלת עם ישראל הר"ר יהודה בן כמונה אליהו זצ"ל גלב"ע כ"ח שבט התש"פ - נדבת בתו החשובה גב' פישר שתחי'.

נדבת ידידנו הנעלה מקורבו של רבינו, ואשר עומד לימינו בכל עת, עו"ד הר"ר גלעד משאט שיחי' לע"נ אביו היקר והנעלה כמו"ר יעקב ב"ר יהודה משאט זצ"ל גלב"ע במוצש"ק אור לכ"ג תשרי תשפ"א

שפה לנאמנים - המשך

על כל תלין, או לא היות ולמעשה לא תבעו אותו על שכרם.

דהלא מבואר בגמ' ב"מ (ק"ב ע"א) תנו רבנן, לא תלין פעולת שכיר, יכול אפילו לא תבעו, תלמוד לומר אתך, לדעתך, היינו שעוברים על "כל תלין", רק אם תבעו הפועל.

ונסתפק רבינו, דהלא מרש"י (ב"מ שם) מבואר, "לדעתך" ולא מדעתו, ומשמע דכל ההיתר באינו תובעו הוא, משום שזה על דעתו, ובמתבייש אין זה על דעתו, דהלא בעצם היה רוצה לתבוע רק שמתבייש.

ורצה רבינו להביא ראיה מהגמ' שם, (בעמ' א'), דהיכא דיש לו לשלם, רק לאחד, עני, קודם לאביון, דעני מתבייש לתבועו, ואביון אין לו בושה, משמע דהבושה לתבוע הוי סברא לחיבו, וא"כ אדרבה במתבייש לתבוע שכרו, ודאי

עובר בכל תלין. אמנם מדקדוק בדברי הגמ' שם מוכח להיפך, דאי נימא דכשיש לו בושה, יש חיוב לשלם בלא תביעה, א"כ אמאי בעינן ילפותא מיוחדת להקדים עני לאביון, הרי לעני מחויב ליתן מיד אפי' קודם התביעה, ולאביון עדיין ליכא חיוב עד שיתבע.

אלא על כרחך אינו מחויב רק כשתובע ממש, ואפי' מתבייש לתבוע בכל זאת אין חיוב, והיכא דתובע יש להקדים העני, כיון שהתביעה שלו היתה תביעה עם בושה, ועל כן יש להקדימו, אבל רק אחר שתבע, וברש"י ביאר שהיות והוא מתבייש לבקש, הוא מסכים להשהות התשלום, וע"כ זה נקרא מדעתו.

ועל כן פסק רבינו שאינו עובר ב'לא תלין', היכא דאינו תובע, והוסיף רבינו שאם תבעו ברמיה, כגון שמסתובב סביבו אנה ואנה ונראה דואג על שכרו וכו', לכאורה יש לומר שמקרי תביעה.

הדפסת העלון לע"נ רבני טבריא:
רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי חיים בן רבי יצחק סמאג'א זצ"ל
רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי יעקב חי בן רבי ברוך זריהן זצ"ל
מייסד ת"ת ביבאס, הצדיק החכם רבי רפאל ביבאס זצ"ל

